

N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli d. 5 febr. 1894, kl. 1 e. m.

Konstitutionsutskottets memorial, med uppgift å hvilande förslag till ändringar i grundlagarne.

Till grundlagsenlig behandling får utskottet härmed för Riksdagen anmäla de på grund af § 64 riksdagsordningen under sist förflutna treårsperiod såsom hvilande antagna förslag till ändringar i rikets grundlagar.

Förslag

till ändringar i grundlagarne, hänskjutna till grundlagsenlig behandling vid nu pågående riksdag:

från riksdagen år 1891:

om ändring af § 25 riksdagsordningen.

Riksdagsordningen.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse.)

§ 25.

Befinnes vid riksdagsmannaval, hvilka böra med slutna sedlar för-rättas, valsedel lyda å person, som ej är valbar, eller på flera eller färre,

Befinnes vid riksdagsmannaval, hvilka böra med slutna sedlar för-rättas, valsedel lyda å person, som ej är valbar, eller på flera eller färre,

än som vid valtillfället böra väljas, eller innefattar valsedel någon tve tydighet i anseende till den eller de valdes namn, skall samma sedel anses ogild.

än som vid valtillfället böra väljas, eller innefattar valsedel någon tve tydighet i anseende till den eller de valdes namn, skall samma sedel anses ogild.

Äro valsedlar till större antal än hälften ogilda och finnes det inverka på valets utgång, varde nytt val anställt.

Hänvisning: Konstitutionsutskottets utlåtande n:o 6.
Första Kammarens protokoll den 15 april.
Andra Kammarens protokoll den 15 april.

från lagtima riksdagen år 1892:
1:o) om ändring af §§ 6, 13, 15, 16, 22 och 28 riksdagsordningen.

Riksdagsordningen.

(Nuvärande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

§ 6.

Första Kammarens ledamöter skola, för en tid af nio år, utses af landstingen och stadsfullmäktige i de städer, som ej i landsting deltaga.

Hvarje landsting och sådan stad, som nu nämnd är, väljer, efter folkmängden inom sitt område, en riksdagsman för hvarje fullt tal af trettio tusen. Går ej folkmängden upp till trettio tusen, väljes dock en riksdagsman.

1. Första Kammarens ledamöter skola, till ett antal af etthundra femtio och för en tid af nio år, utses af landstingen och stadsfullmäktige i de städer, som ej i landsting deltaga.

2. Hvarje landstingsområde och sådan stad, som nu är nämnd, utgör en valkrets, för hvilken, efter folkmängden inom dess område, väljes en riksdagsman för hvarje fullt tal, motsvarande en etthundra femtioneddel af rikets folkmängd.

3. För valkrets, som har mindre folkmängd än i mom. 2 sägs, väljes dock en riksdagsman.

4. Derest det antal riksdagsmän, som med tillämpning af stadgandena i mom. 2 och 3 bör utses, icke upp-

går till etthundrafemtio, skola, för ernående af detta antal, de valkretsar, hvilkas folkmängd mest öfverskjuter de tal, som enligt mom. 2 äro bestämmande för riksdagsmännens antal inom valkretsarne, vara berättigade att hvardera välja ytterligare en riksdagsman.

5. Det antal riksdagsmän, hvarje valkrets enligt ofvan angifna grunder eger utse, bestämmes hvar tionde år af Konungen; dock må hvad sålunda bestämmes icke lända till inskränkning i vald riksdagsmans rätt att under föreskrifven tid utöfva riksdagsmannakallet.

6. Upphör stad att i landsting deltaga, må, så länge dä gällande bestämmelse om riksdagsmännens antal för de särskilda valkretsarne ländes till efterrättelse, stadens rätt att utse riksdagsman inträda allenast i det fall, att ledighet uppstår i den valkrets, staden förut tillhört.

7. Äro icke, då tillämpning skall ske af den i mom. 5 nämnda bestämmelse, så många ledigheter inom Kammaren, att nya valkretsar, som i följd af stadgandet i näst förestående mom. ännu ej utsett riksdagsmän, samt gamla valkretsar, för hvilka ökning af antalet riksdagsmän bör ega rum, kunna samtidigt komma i åtnjutande af rättigheten att välja fullt antal riksdagsmän, skull, i afseende ä ordningen för sagda rättighets utöfning dessa valkretsar emellan, gälla till efterrättelse: att nya valkretsar ega företräde framför äldre; att bland två eller flera nya valkretsar före-

trädet tillkommer den, som tidigast utträdt ur landsting; att valkretsar, för hvilka tillökningen i riksdagsmännens antal är grundad på stadgandena i mom. 2, ega företräde framför valkretsar, för hvilka sådan tillökning härleder sig från föreskrifterna i mom. 4; att bland sådana valkretsar, hvilka på grund af stadgandena i mom. 2 ega välja ökad antal riksdagsmän, den har företrädet, för hvilken detta antal är störst, eller, om antalet är lika för två eller flera valkretsar, den bland dem, hvars folkmängd mest öfverskjuter de tal, som enligt samma mom. äro bestämmande för riksdagsmännens antal inom valkretsarne; att bland sådana valkretsar, hvilka jemlikt mom. 4 ega utse ökad antal riksdagsmän, företrädet tillkommer den, för hvilken det i samma mom. omnämnda folkmängdsöfverskott är störst; samt att i de fall, der folkmängdsöfverskottet, såsom lika stort för två eller flera valkretsar, ej kan tjena till grund för bestämmande af företrädet dem emellan, detta skall afgöras genom lottning inför chefen för Justitiedepartementet i närvaro af tre bland fullmäktige i Rikets Bank och tre bland fullmäktige i Riksgäldskontoret.

§ 13.

1. Andra Kammarens ledamöter väljas för en tid af tre år, räknade från och med Januari månads början året näst efter det, under hvilket valet skett.

1. Andra Kammarens ledamöter skola till ett antal af tvåhundra trettio, deraf etthundra femtio för landet och åttio för städerna, väljas för en tid af tre år, räknade från och med

2. Å landet, hvartill i fråga om riksdagsmannaval äfven räknas köpingar, utses för hvarje domsaga en riksdagsman. Domsaga, som, oberäknadt dertill hörande städer, har större folkmängd än fyratiotusen, varde dock af Konungen, så vidt ske kan häradsvis, indelad i två valkretsar, som välja hvardera en riksdagsman.

3. I hvarje stad, som eger en folkmängd af tiotusen eller mer, utses en riksdagsman för hvarje fullt tal af tiotusen. Öfriga städer skola första gången af Konungen, och derefter hvart tionde år af Kammarern, ordnas, så vidt ske kan länsvis, i särskilda valkretsar, som hvardera utse en riksdagsman, och skall hvarje sådan valkrets innehålla en folkmängd af minst sextusen och högst tolf tusen.

Januari månads början året näst efter det, under hvilket valet skett.

2. Å landet, hvartill i fråga om riksdagsmannaval äfven räknas köpingar, utses för hvarje domsaga en riksdagsman. Understiger domsagornas antal etthundrafemtio, skola, för ernående af det bestämda antalet riksdagsmän, de folkrikaste domsagorna, så vidt ske kan häradsvis, indelas i två valkretsar, som hvardera välja en riksdagsman. Öfverstiger domsagornas antal etthundrafemtio, skola, i den mån sådant erfordras, domsagor, som gränsa intill hvarandra och hafva minsta sammanlagda folkmängden, förenas, två och två, till en valkrets.

3. I stad, hvars folkmängd uppgår till eller öfverstiger en åttiondedel af folkmängden i rikets alla städer, väljes efter stadens folkmängd en riksdagsman för hvarje fullt tal, motsvarande en åttiondedel af städernas folkmängd. Städer, med mindre folkmängd än nu är sagdt, ordnas, så vidt lämpligen ske kan länsvis, i så många valkretsar, som, med iakttagande af att hvardera utser en riksdagsman, erfordras för uppnående af det i mom. 1 föreskrifna antal riksdagsmän för städerna.

4. Indelningen af omförmälda valkretsar, så ock riksdagsmännens antal för hvar och en af de städer, hvilkas folkmängd i och för sig berättigar dem att utan förening med annan stad välja riksdagsman, bestämmes, efter ofvan angifna grunder, hvart tionde år af Konungen. Den

ordning, som sålunda fastställes, vinner ej tillämpning förr än vid de val, hvilka näst derefter, enligt § 15 mom. 1, skola ega rum. Köping eller annat samhälle, som erhåller stadsprivilegier, räknas i fråga om riksdagsmannaval fortfarande till landet, till dess ny valkretsordning varder fastställd.

5. Uppgår städernas folkmängd till mer än åttio tvåhundra trettiondelar af folkmängden i hela riket, skall det här ofvan föreskrifna antalet riksdagsmän tvåhundra trettio utses för landet och för städerna efter förhållandet mellan folkmängden å landet och i städerna. Det antal riksdagsmän, som sålunda bör utses för landet och för städerna, bestämes af Konungen vid fastställande af den i mom. 4 omförmälda ordning, dervid i öfrigt stadgandena i mom. 2 och 3 skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

§ 15.

Val till riksdagsmän i Andra Kammaren verkställas inom September månads utgång näst före början af de tre år, för hvilka valen gälla.

Förordnar Konungen nya val eller afgår eljest riksdagsman för Andra Kammaren innan den tid, för hvilken han blifvit vald, tilländalupit, verkställas ofördröjligen nytt val för den återstående tiden.

Val till riksdagsmän i Andra Kammaren verkställas inom September månads utgång näst före början af de tre år, för hvilka valen gälla.

Förordnar Konungen nya val eller afgår eljest riksdagsman för Andra Kammaren innan den tid, för hvilken han blifvit vald, tilländalupit, verkställas ofördröjligen inom den valkrets, som utsett den afgångne, nytt val för den återstående tiden.

§ 16.

Valen förrättas, för landet, inför domhufvanden medelst elektor, som utses inför kommunalstämmans ordförande. För hvarje kommun väljes en elektor och derutöfver, efter folkmängden, en för hvarje fullt tal af ett tusen.

I de valkretsar, som bestå af två eller flera städer, utses inför magistraten en elektor för hvarje stad och derutöfver, efter folkmängden, en för hvarje fullt tal af femhundra. Desse elektor, sammanträda till riksdagsmannaval inför magistraten i den stad inom valkretsen, som största folkmängden eger.

Kommuner, som hafva att gemensamt välja riksdagsman, ega dock begagna det omedelbara valsättet, derest flertalet af de röstberättigade så beslutar. Då förslag härom af de röstberättigade i en kommun väckes medelst beslut, fattadt inför kommunalstämmas ordförande eller magistrat, varder sådant meddeladt Konungens Befallningshafvande, som från öfriga till valkretsen hörande kommuner inforrdar de röstberättigades röster och utfärdar kungörelse om utgången, efter thy som de flesta afgifna rösterna varit för bifall eller afslag. I sistnämnda fall kan frågan icke förr, än en tid af fem år derefter förflutit, ä nyo upptagas. Beslutas åter förändringen, träder den i kraft vid det val, som näst efter en månad från kungörelsens utfärdande inträffar, och

Å landet väljes riksdagsman medelst elektor. För hvarje kommun utses inför kommunalstämmans ordförande en elektor och derutöfver, efter folkmängden, en för hvarje fullt tal af ett tusen. Desse elektor, sammanträda till riksdagsmannaval inför domhufvanden i den domsaga, till hvilken valkretsen hör, eller, om två domsagor äro förenade till en valkrets, inför domhufvanden i den af dessa domsagor, hvilken den största folkmängden eger.

I de valkretsar, som bestå af två eller flera städer, utses inför magistraten en elektor för hvarje stad och derutöfver, efter folkmängden, en för hvarje fullt tal af femhundra. Desse elektor, sammanträda till riksdagsmannaval inför magistraten i den stad inom valkretsen, som största folkmängden eger.

Kommuner, som hafva att gemensamt välja riksdagsman, ega dock begagna det omedelbara valsättet, derest flertalet af de röstberättigade så beslutar. Då förslag härom af de röstberättigade i en kommun väckes medelst beslut, fattadt inför kommunalstämmas ordförande eller magistrat, varder sådant meddeladt Konungens Befallningshafvande, som från öfriga till valkretsen hörande kommuner inforrdar de röstberättigades röster och utfärdar kungörelse om utgången, efter thy som de flesta afgifna rösterna varit för bifall eller afslag. I

gäller för en tid af minst fem år, hvarefter beslut om dess upphörande kan på lika sätt som om dess införande fattas. Vid de omedelbara valen afgifvas rösterna, särskildt för hvarje kommun, inför kommunalstämmas ordförande eller magistrat; och skola för rösternas sammanräknande och fullmagts utfärdande åt den, som de flesta rösterna erhållit, valprotokollen insändas, för kommunerna å landet till domhufvanden och för städerna till magistraten i den stad, som största folkmängden eger.

I stad, som har att ensam sända en eller flera riksdagsmän, förrättas valen omedelbart inför magistraten; och må, der flere riksdagsmän skola utses, staden, på sätt om val till stadsfullmäktige är stadgadt, kunna indelas i valkretsar. I stad, der magistrat ej finnes, skall den för sådan stad särskildt tillsatta styrelse eller dess ordförande taga den befattning med riksdagsmannaval, som enligt denna § samt §§ 18, 20 och 22 tillhör magistrat eller dess ordförande.

sistnämnda fall kan frågan icke förr, än en tid af fem år derefter förflutit, å nyo upptagas. Beslutas åter förändringen, träder den i kraft vid det val, som näst efter en månad från kungörelsens utfärdande inträffar, och gäller för en tid af minst fem år, hvarefter beslut om dess upphörande kan på lika sätt som om dess införande fattas. Vid de omedelbara valen afgifvas rösterna, särskildt för hvarje kommun, inför kommunalstämmas ordförande eller magistrat; och skola för rösternas sammanräknande och fullmagts utfärdande åt den, som de flesta rösterna erhållit, valprotokollen insändas, för kommunerna å landet till domhufvanden och för städerna till magistraten i den stad, som största folkmängden eger.

I stad, som har att ensam sända en eller flere riksdagsmän, förrättas valen omedelbart inför magistraten; och må, der flere riksdagsmän skola utses, staden, på sätt om val till stadsfullmäktige är stadgadt, kunna indelas i valkretsar. I stad, der magistrat ej finnes, skall den för sådan stad särskildt tillsatta styrelse eller dess ordförande taga den befattning med riksdagsmannaval, som enligt denna § samt §§ 18, 20 och 22 tillhör magistrat eller dess ordförande.

§ 22.

1. Är någon missnöjd med val till riksdagsman i Andra Kammaren,

1. Är någon missnöjd med val till riksdagsman i Andra Kammaren, må

må han deröfver anföra besvär hos Konungens Befallningshafvande i valorten eller, der fråga om val för flera städer handlagts inom särskilda län, hos Befallningshafvanden i det län, der slutliga handläggningen skett. För det ändamål eger klaganden hos domhafvande eller magistrat, som slutligen handlagt valfrågan, äska behörigt protokollsutdrag, hvilket genast eller inom högst två dagar derefter bör till klaganden utlemnas; och skall han, vid förlust af talan, sist inom åtta dagar efter valförrättningens slut ingifva sina besvär till Konungens Befallningshafvande, som, på sätt i 11 § stadgas, lemnar vederbörande tillfälle att sig förklara samt sist innan nästa dags utgång, efter det den för förklarings afgifvande bestämda tid tilländalupit, sitt utslag i målet utfärdar.

2. Den med Konungens Befallningshafvandes utslag missnöjde eger att, sist inom åtta dagar efter deraf erhållen del, till Konungens Befallningshafvande inlemna sina besvär stälda till Konungen, hvarefter med målet vidare så förhålles, som ofvan i 11 § sägs.

3. Vill någon klaga öfver beslut, hvarigenom af honom gjord afsägelse af riksdagsmannauppdrag ej blifvit godkänd, förfares i afseende derå, om afsägelsen egt rum vid valtillfälle, enligt mom. 1 i denna § och, om afsägelsen efteråt skett hos Konungens Befallningshafvande, enligt mom. 2.

han deröfver anföra besvär hos Konungens Befallningshafvande i valorten eller, der fråga om val för flera *domsagor* eller städer handlagts inom särskilda län, hos Befallningshafvanden i det län, der slutliga handläggningen skett. För det ändamål eger klaganden hos domhafvande eller magistrat, som slutligen handlagt valfrågan, äska behörigt protokollsutdrag, hvilket genast eller inom högst två dagar derefter bör till klaganden utlemnas; och skall han, vid förlust af talan, sist inom åtta dagar efter valförrättningens slut ingifva sina besvär till Konungens Befallningshafvande, som, på sätt i 11 § stadgas, lemnar vederbörande tillfälle att sig förklara samt sist innan nästa dags utgång, efter det den för förklarings afgifvande bestämda tid tilländalupit, sitt utslag i målet utfärdar.

2. Den med Konungens Befallningshafvandes utslag missnöjde eger att, sist inom åtta dagar efter deraf erhållen del, till Konungens Befallningshafvande inlemna sina besvär, stälda till Konungen, hvarefter med målet vidare så förhålles, som ofvan i 11 § sägs.

3. Vill någon klaga öfver beslut, hvarigenom af honom gjord afsägelse af riksdagsmannauppdrag ej blifvit godkänd, förfares i afseende derå, om afsägelsen egt rum vid valtillfälle, enligt mom. 1 i denna § och, om afsägelsen efteråt skett hos Konungens Befallningshafvande, enligt mom. 2.

§ 28.

Hos Konungen göres af hvardera Kammaren anmälan om de ledigheter inom Kammaren, hvilka skola under samma eller innan nästa riksdag genom val fyllas, hvarefter Konungen anbefaller Dess Befallningshafvande föranstalta, att nya val anställas.

Om emellan riksdagar ledighet i någondera Kammaren genom ledamots afgång uppstår, åligger Konungens Befallningshafvande *tillse och föranstalta, att nytt val anställles.*

Hos Konungen göres af hvardera Kammaren anmälan om de ledigheter inom Kammaren, hvilka skola under samma eller innan nästa riksdag genom val fyllas, hvarefter Konungen anbefaller Dess Befallningshafvande föranstalta, att nya val anställas.

Om emellan riksdagar ledighet i någondera Kammaren genom ledamots afgång uppstår, åligger Konungens Befallningshafvande, *när den afgångne tillhört Andra Kammaren, att föranstalta om nytt val; och, då den afgångne varit ledamot af Första Kammaren, att om ledigheten göra anmälan hos Konungen, som förordnar om nytt vals anställande.*

Hänvisning: Konstitutionsutskottets utlåtanden n:is 3 och 4 samt memorial n:o 6.

Första Kammarens protokoll den 23 mars och den 2 april.
Andra Kammarens protokoll den 23 mars och den 2 april.

2:o) om ändring af § 51 regeringsformen.

Regeringsformen.

(*Nuvarande lydelse:*)

(*Föreslagen lydelse:*)

§ 51.

I de fall, då Konungen eller Regenten eller Statsrådet sammankallar Riksdagen, fastställes tiden för dess sammanträde efter *20:de* och inom 30:de dagen från den, då kallelsen blifvit uti hufvudstadens kyrkor kungjord.

I de fall, då Konungen eller Regenten eller Statsrådet sammankallar Riksdagen, fastställes tiden för dess sammanträde efter *10:de* och inom 30:de dagen från den, då kallelsen blifvit uti hufvudstadens kyrkor kungjord.

Hänvisning: Konstitutionsutskottets utlåtande n:o 10.
Första Kammarrens protokoll den 8 april.
Andra Kammarrens protokoll den 8 april.

från riksdagen år 1893:

1:o) om ändring af §§ 51, 63, 91, 93 och 95 regeringsformen.

Regeringsformen.

(*Nuvarande lydelse:*)

(*Föreslagen lydelse:*)

§ 51.

I de fall, då Konungen eller Regenten eller Statsrådet sammankallar Riksdagen, fastställes tiden för dess sammanträde efter *20:de* och inom *30:de* dagen från den, då kallelsen blifvit uti *hufvudstadens kyrkor* kungjord.

I de fall, då Konungen eller Regenten eller Statsrådet sammankallar Riksdagen, fastställes tiden för dess sammanträde efter *sjunde* och inom *tjugonde* dagen från den, då kallelsen blifvit uti *allmänna tidningarna* kungjord.

§ 63.

Dessutom böra, för oförsedda händelser, tvenne särskilda tillräckliga summor anslås och till utbetalning å Riksgäldskontoret anvisas; den ena att vara tillgänglig, då Konungen, till rikets försvar eller andra högst viktiga och angelägna ändamål, sedan hela Statsrådets tankar deröfver blifvit inhemtade, finner den vara oundvikligen nödig; den andra att, vid infallande krig, af Konungen lyftas, sedan Han Statsrådet in pleno hört och Riksdagen sammankallat. Riksdagens förseglade anordning å sistnämnda summa må ej förr brytas, eller summan af Fullmäktige i Riks-

Dessutom böra, för oförsedda händelser, tvenne särskilda tillräckliga summor anslås och till utbetalning å Riksgäldskontoret anvisas; den ena att vara tillgänglig, då Konungen, till rikets försvar eller andra högst viktiga och angelägna ändamål, sedan hela Statsrådets tankar deröfver blifvit inhemtade, finner den vara oundvikligen nödig; den andra att, vid infallande krig, af Konungen lyftas, sedan Han Statsrådet in pleno hört och Riksdagen sammankallat. Riksdagens förseglade anordning å sistnämnda summa må ej förr brytas, eller summan af Fullmäktige i Riks-

gäldskontoret utbetalas, än sedan riksdagskallelsen blifvit i *hufvudstadens kyrkor vederbörligen* kungjord.

gäldskontoret utbetalas, än sedan riksdagskallelsen blifvit i *allmänna tidningarna* kungjord.

§ 91.

I den händelse 39 § omtalar, att Konungen, efter företagen resa, utöfver tolf månader ur riket blifver, sammankalle Regenten eller Statsrådet, då det riksstyrelsen förvaltar, genom öppet påbud Riksdagen, och låte kallelsen inom femton dagar efter berörde tids förlopp uti *hufvudstadens kyrkor samt skyndsamligen i de öfriga delar af riket* kungöra. Sedan Konungen derom underrättad blifvit, men Han ändock icke till riket återkommit, tage Riksdagen den författning om rikets styrelse, hvilken Riksdagen nyttigast finner.

I den händelse 39 § omtalar, att Konungen, efter företagen resa, utöfver tolf månader ur riket blifver, sammankalle Regenten eller Statsrådet, då det riksstyrelsen förvaltar, genom öppet påbud Riksdagen, och låte kallelsen inom femton dagar efter berörde tids förlopp uti *allmänna tidningarna* kungöra. Sedan Konungen derom underrättad blifvit, men Han ändock icke till riket återkommit, tage Riksdagen den författning om rikets styrelse, hvilken Riksdagen nyttigast finner.

§ 93.

Då Konung dör och Tronföljaren ännu omyndig är, utfärde Statsrådet kallelse å Riksdagen, hvilken kallelse inom femton dagar efter Konungens död skall i *hufvudstadens kyrkor och vidare i riket* kungöras. Riksdagen ege, utan afseende på något den af lidne Konungens testamente angående riksstyrelsen, att förordna en, tre eller fem förmyndare, som, intill dess Konungen myndig blifver, regeringen i Dess namn, efter denna grundlag, må utöfva.

Då Konung dör och Tronföljaren ännu omyndig är, utfärde Statsrådet kallelse å Riksdagen, hvilken kallelse inom femton dagar efter Konungens död skall i *allmänna tidningarna* kungöras. Riksdagen ege, utan afseende på något den af lidne Konungens testamente angående riksstyrelsen, att förordna en, tre eller fem förmyndare, som, intill dess Konungen myndig blifver, regeringen i Dess namn, efter denna grundlag, må utöfva.

§ 95.

Om, emot förmodan, Regenten eller Statsrådet underlåte att i de fall *föregående 91, 93 och 94 §§* omförmåla, Riksdagen genast sammankalla, då aligge det ovilkorligen rikets hofrätter att, genom offentliga kungörelser, underrättelse härom meddela, på det Riksdagen må kunna sammankomma, att sin och rikets rätt iakttaga och skydda. Sådan Riksdag sammanträder a *trettionde* dagen efter den, då Regenten eller Statsrådet sist bort kallelse dertill i *hufvudstadens kyrkor låta* kungöra.

Om, emot förmodan, Regenten eller Statsrådet underlåte att i de fall, *nästföregående fyra §§* omförmåla, Riksdagen genast sammankalla, då aligge det ovilkorligen rikets hofrätter att, genom offentliga kungörelser, underrättelse härom meddela, på det Riksdagen må kunna sammankomma, att sin och rikets rätt iakttaga och skydda. Sådan Riksdag sammanträder a *tjugonde* dagen efter den, då Regenten eller Statsrådet sist bort kallelse dertill kungöra.

Hänvisning: Konstitutionsutskottets memorial n:o 20

Första Kammarens protokoll den 24 mars.

Andra Kammarens protokoll den 24 mars.

Se jemväl 4:o) här nedan beträffande den ändring af § 33: 2 riksdagsordningen, som påkallas af den här ofvan föreslagna ändrade lydelsen af § 95 regeringsformen.

2:o) om ändring af § 71 riksdagsordningen.

Riksdagsordningen.

(*Nuvarande lydelse:*)

(*Föreslagen lydelse:*)

§ 71.

Hvarje lagtima Riksdag skall genom fyratioåtta valmän, af hvilka hvardera Kammarerna inom sig utser tjugofyra, välja Fullmäktige att, jemlikt särskilda reglementen, Riksbankens och Riksgäldskontorets medel och tillhörigheter förvalta. *Desse* Fullmäktige skola i hvardera verket

Riksdagen skall genom fyratioåtta valmän, af hvilka hvardera Kammarerna inom sig utser tjugofyra, välja Fullmäktige att, jemlikt särskilda reglementen, Riksbankens och Riksgäldskontorets medel och tillhörigheter förvalta. Fullmäktige skola i hvardera verket vara sju och väljas å

vara sju; egande ordföranden afgörande röst, derest i frågor, som hos Fullmäktige komma under omröstning, rösterna för två skiljaktiga meningar utfalla lika. Valen ske medelst slutna sedlar sålunda, att för hvardera verket först utses den, som bland Fullmäktige skall blifva ordförande, och sedan de öfrige sex; tillkommande Fullmäktige för hvardera verket att sjelfve bland sig välja en vice ordförande, att föra ordet när hinder för ordföranden inträffar.

lagtima Riksdag för tiden från valet, till dess sådant val under tredje året derefter försiggått. Valen ske medelst slutna sedlar. Ordförande bland Fullmäktige väljes särskildt. Af de öfrige sex skola två årligen afgå. Då på en gång val af samtliga Fullmäktige eger rum, bestämmes genom lottning den ordning, i hvilken Fullmäktige, ordföranden undantagen, skola afgå. Afgående Fullmäktig kan återväljas. Har Fullmäktig före utgången af den bestämda tjänstgöringstiden afgått, eller har ansvarsfrihet honom vägrats, anställs val för den tid, som för honom återstått. Då val af ordförande i någotdera verket skall ega rum, utses denne före öfrige Fullmäktige. Val för längre tjänstgöringstid verkställs före val för kortare.

Fullmäktige välje sjelfve bland sig vice ordförande; egande den, som bland Fullmäktige förer ordet, afgörande röst, derest i frågor, som hos Fullmäktige komma under omröstning, rösterna för två skiljaktiga meningar utfalla lika.

Hänvisning: Konstitutionsutskottets utlåtande n:o 21.
Första Kammarens protokoll den 8 april.
Andra Kammarens protokoll den 8 april.

3:o) om ändring af § 74 regeringsformen.

Regeringsformen.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslugen lydelse:)

§ 74.

Konungen ege ej magt att fördrå någon annan gärd, till utförande af

Från den dag, då, enligt beslut af Konungen i Statsrådet och efter ut-

ett uppkommet krig, än det samman-
skott af födande varor, som uti en
landsort kan blifva erforderligt till
krigsfolks underhållande under tåg
eller marche, när de särskilda orter,
der detta tåg sker, icke förmå trup-
perna med nödigt uppehälle förse.
Denna gärd skall dock genast med
penningar af statsmedlen levererande
betalas efter defastställda markegångs-
pris och med förhöjning deruti till
hälften af deras belopp. Den må
icke äskas för trupper, som å någon
ort blifva förlagda, eller under krigs-
rörelser nyttjas, då trupperna böra
utur dertill samlade magasinier eller
förråd med deras behof varda för-
sedde.

färdande af riksdagskallelse, rikets
krigsmagt eller någon del deraf stäl-
les på krigsfot, vare sig för upprätt-
hållande af rikets neutralitet, derest
den, vid krig mellan främmande
magter, af någon bland de krigfö-
rande skulle hotas eller kränkas, eller
för afvärjande af ett befaradt eller
börjadtt angrepp, och intill den dag,
då krigsmagten skall återgå till freds-
fot, ege Konungen att i den ordning,
på det sätt och på de vilkor samt
med den skyldighet för staten till er-
sättning, som bestämmas i särskild
af Konungen och Riksdagen sam-
fälat stiftad lag, låta af kommuner
eller enskilda utfordra förnödenheter
och tjänstbarheter, som må vara att
i orten tillgå och som erfordras för
fyllande af sådana krigsmagten
oundgängliga behof, hvilka icke på
annat sätt kunna med tillräcklig
skyndsamhet tillgodoses.

Hänvisning: Konstitutionsutskottets utlåtande n:o 22.
Första Kammarrens protokoll den 15 april.
Andra Kammarrens protokoll den 15 april.

4:o) om ändring af § 49 regeringsformen samt §§ 2, 10, 20, 32, 33, 34,
37 och 45 riksdagsordningen.

Regeringsformen.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

§ 49.

Riksdagen representerar svenska
folket. De rättigheter och åliggan-
den, som gällande lag tillägger Rikets

Riksdagen representerar svenska
folket. De rättigheter och åliggan-
den, som gällande lag tillägger Rikets

Ständer, tillkomma hädanefter Riksdagen. Den fördelas i två Kamrar, hvarkas ledamöter väljas, på sätt riksdagsordningen stadgar. Kamrarne ega i alla frågor lika behörighet och myndighet; skolande Riksdagen i kraft af denna grundlag sammankomma till lagtima möte hvarje år den 15 Januari, eller, om helgdag då inträffar, dagen derefter; Konungen dock obetaget att, emellan lagtima riksdagar, urtima Riksdag sammankalla.

Hos urtima Riksdag må endast förekomma ärende, som föranledt Riksdagens sammankallande eller af Konungen eljest för densamma framläggas, så ock hvad med dylikt ärende står i oskiljaktigt sammanhang.

Ständer, tillkomma hädanefter Riksdagen. Den fördelas i två Kamrar, hvarkas ledamöter väljas, på sätt riksdagsordningen stadgar. Kamrarne ega i alla frågor lika behörighet och myndighet; skolande Riksdagen i kraft af denna grundlag sammankomma till lagtima möte hvarje år den 8 Januari, eller, om helgdag då inträffar, dagen derefter; Konungen dock obetaget att, emellan lagtima riksdagar, urtima Riksdag sammankalla.

Hos urtima Riksdag må endast förekomma ärende, som föranledt Riksdagens sammankallande eller af Konungen eljest för densamma framläggas, så ock hvad med dylikt ärende står i oskiljaktigt sammanhang.

Riksdagsordningen.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

§ 2.

Lagtima Riksdag skall, i kraft af rikets regeringsform och utan särskild kallelse, sammanträda hvarje år den 15 Januari eller, om helgdag då inträffar, dagen derefter.

Urtima Riksdag sammankallas, då Konungen så nödigt finner, äfvensom i de fall, hvarom i regeringsformens 91, 92, 93 och 94 §§ förmåles. Hos urtima Riksdag må endast förekomma ärende, som föranledt Riksdagens sammankallande eller af Konungen eljest för densamma framläggas, så ock hvad med dylikt ärende står i oskiljaktigt sammanhang.

Lagtima Riksdag skall, i kraft af rikets regeringsform och utan särskild kallelse, sammanträda hvarje år den 8 Januari eller, om helgdag då inträffar, dagen derefter.

Urtima Riksdag sammankallas, då Konungen så nödigt finner, äfvensom i de fall, hvarom i regeringsformens 91, 92, 93 och 94 §§ förmåles. Hos urtima Riksdag må endast förekomma ärende, som föranledt Riksdagens sammankallande eller af Konungen eljest för densamma framläggas, så ock hvad med dylikt ärende står i oskiljaktigt sammanhang.

§ 10.

För den, som blifvit till ledamot i Första Kammaren utsedd, utfärdas vid valförrättningens slut fullmägt, som, när valet verkstälts af landsting, underskrifves af dess ordförande, med kontrasignation af landstingets sekreterare, och, då valet skett af stad, undertecknas af stadsfullmäktiges ordförande jemte två af desse fullmäktige. Fullmagterne böra hafva följande lydelse:

»I kraft af — — — — (lika med motstående lydelse) — — — —.»
Ort och tid.

För den, som blifvit till ledamot i Första Kammaren utsedd, utfärdas vid valförrättningens slut fullmägt i två exemplar, af hvilka det ena öfverlemnas åt den valde och det andra insändes till Justitie-departementet. Fullmagterne, som, när valet verkstälts af landsting, underskrifvas af dess ordförande, med kontrasignation af landstingets sekreterare, och, då valet skett af stad, undertecknas af stadsfullmäktiges ordförande jemte två af desse fullmäktige, böra hafva följande lydelse:

»I kraft af det riksdagsmannaval, som af N. N. landsting (stadsfullmäktige i N. N. stad) blifvit den — — förrättadt, varder N. N. häri genom befullmäktigad att för en tid af nio år från nämnde dag vara ledamot af Riksdagens Första Kammare.»
Ort och tid.

§ 20.

För den, som blifvit utsedd till ledamot i Andra Kammaren, utfärdas ofördröjligen fullmägt, underskrifven för valkrets å landet af domhafvanden, — för stad, som ensam sänder riksdagsman, af stadens magistrat, — och för valkrets, som består af flera städer, af den magistrat, som valet slutligen handlagt. Fullmagterne böra hafva följande lydelse:

Bih. till Riksd. Prot. 1894. 3 Saml. 1 Häft.

För den, som blifvit utsedd till ledamot i Andra Kammaren, utfärdas ofördröjligen fullmägt i två exemplar, underskrifna för valkrets å landet af domhafvanden, för stad, som ensam sänder riksdagsman, af stadens magistrat, och för valkrets, som består af flera städer, af den magistrat, som valet slutligen handlagt; och skall det ena exemplaret öfverlemnas åt den

»Vid riksdagsmannaval — — —
(lika med motstående lydelse) — —
— —.» Ort och tid.

valde och det andra insändas till
Justitie-departementet. Fullmagterne
böra hafva följande lydelse:

»Vid riksdagsmannaval, som den
— — hållits i N. N. domsaga» (»N.
N. valdistrikt af N. N. domsaga»)
eller »i N. N. stad» (»städer»), »har
N. N. blifvit utsedd till ledamot af
Riksdagens Andra Kammare för en
tid af tre år, räknade från och med
den 1 Januari nästkommande år»
(eller om valet hållits till följd af
Konungens förordnande om nya val
eller om riksdagsman eljest afgått
innan den tid, för hvilken han blifvit
vald, tilländalupit: »för tiden till den
1 Januari år — —»), »hvarom detta
länder till bevis och fullmagt.» Ort
och tid.

§ 32.

1. Den, som blifvit till riksdagsman vald, skall, första gången han efter valet till riksdag sig inställer, inför chefen för Justitie-departementet, eller den Konungen i hans ställe förordnar, sin fullmagt till granskning uppvisa å den dag Riksdagen sammanträder eller, om riksdagsman senare sig inställer, så snart derefter ske kan. Denna granskning, som skall ske i närvaro af tre bland Fullmäktige i Rikets bank och tre bland Fullmäktige i Riksgäldskontoret, har till föremål att undersöka, huruvida fullmagterne blifvit i föreskrifven form utfärdade, och skall vid den riksdag, för hvilken nya val af

1. Innan Riksdagen sammanträder, företages inför chefen för Justitie-departementet, eller den Konungen i hans ställe förordnar, i närvaro af tre bland Fullmäktige i Rikets bank och tre bland Fullmäktige i Riksgäldskontoret, granskning af de till Justitie-departementet inkomna, för Riksdagens ledamöter utfärdade fullmagter. Denna granskning, som har till föremål att undersöka, huruvida fullmagterne blifvit i föreskrifven form utfärdade, skall vara fulländad sist å dagen före Riksdagens början.

begge Kamrarnas eller enderas samtliga ledamöter egt rum, vara inom tre dagar fulländad, men vid andra riksdagar samma dag, då fullmagterne uppvisas.

§ 33.

Så snart fullmagterne undergått den i mom. 1 af nästföregående § föreskrifna granskning samt berättelse om förloppet dervid blifvit af chefen för Justitie-departementet, eller den i hans ställe förordnad är, meddelad Kamrarna, hvar i hvad dess ledamöter angår, begäre hvardera Kamraren ofördröjligen hos Konungen, medelst deputation, talman och vice talman, dem Konungen då för hvardera Kamraren, bland dess ledamöter, utnämner.

Då i något af de fall, som i 91, 93 och 94 §§ regeringsformen omförmälas, Riksdagen på de i samma grundlags 95 § nämnde vederbörandes kallelse sammanträder, eger hvardera Kamraren att, inom sig, välja talman och vice talman.

Innan talmän äro förordnade eller valde, efter thy ofvan sägs, föres i hvardera Kamraren ordet af den derstädes närvarande ledamot, som de flesta riksdagar bevistat, och, der två eller flere ledamöter i lika många riksdagar deltagit, den af dem, som är till lefnadsåren äldst.

Sedan Riksdagen sammanträdt och berättelse om förloppet af den i mom. 1 af nästföregående § föreskrifna granskning blifvit af chefen för Justitie-departementet, eller den i hans ställe förordnad är, meddelad Kamrarna, hvar i hvad dess ledamöter angår, låte Konungen för hvardera Kamraren tillkännagifva, hvilka bland dess ledamöter förordnats till talman och vice talman.

Då i något af de fall, som i 91, 92, 93 och 94 §§ regeringsformen omförmälas, Riksdagen på de i samma grundlags 95 § nämnde vederbörandes kallelse sammanträder, eger hvardera Kamraren att, inom sig, välja talman och vice talman.

Innan talmän äro förordnade eller valde, efter thy ofvan sägs, föres i hvardera Kamraren ordet af den derstädes närvarande ledamot, som de flesta riksdagar bevistat, och, der två eller flere ledamöter i lika många riksdagar deltagit, den af dem, som är till lefnadsåren äldst.

§ 34.

Konungen låter offentligen kungöra den af Honom för riksdags öppnande bestämda tid, som ej må utsättas senare än å femte söckendagen efter riksdags början. På den tid skola riksdagsmännen, sedan gudstjenst med dem hållen är, sammankomma på rikssalen, der Konungen eller, då Han så för godt finner, Statsministern eller annan Statsrådsledamot förer ordet. Vid detta tillfälle låter Konungen meddela lagtima Riksdag berättelse om hvad i rikets styrelse sedan nästföregående lagtima Riksdags sammanträde sig tilldragit, äfvensom till Riksdagen i två exemplar, deraf ett tillställes hvardera Kammaren, öfverlemna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof, innefattande äfven förslag rörande sättet att genom bevillningar fylla hvad staten utöfver de ordinarie inkomsterna erfordrar; men om Riksdagen urtima är, kungöres för densamma anledningen till dess sammankallande och aflemnas de förslag och framställningar, hvilka skola blifva föremål för Kamrarnas öfverläggningar; Konungen dock obetaget att sedermera äfven andra förslag framställa.

Då Konungen, på sätt nu är sagdt, riksdag öppnat, framföre, vid samma tillfälle, Kamrarnas talmän till Konungen, i Kamrarnas namn, deras undersåtliga vördnad.

Konungen låter offentligen kungöra den af Honom för riksdags öppnande bestämda tid, som ej må utsättas senare än å andra söckendagen efter riksdags början. På den tid skola riksdagsmännen, sedan gudstjenst med dem hållen är, sammankomma på rikssalen, der Konungen eller, då Han så för godt finner, Statsministern eller annan Statsrådsledamot förer ordet. Vid detta tillfälle låter Konungen meddela lagtima Riksdag berättelse om hvad i rikets styrelse sedan nästföregående lagtima Riksdags sammanträde sig tilldragit, äfvensom till Riksdagen i två exemplar, deraf ett tillställes hvardera Kammaren, öfverlemna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof, innefattande äfven förslag rörande sättet att genom bevillningar fylla hvad staten utöfver de ordinarie inkomsterna erfordrar; men om Riksdagen urtima är, kungöres för densamma anledningen till dess sammankallande och aflemnas de förslag och framställningar, hvilka skola blifva föremål för Kamrarnas öfverläggningar; Konungen dock obetaget att sedermera äfven andra förslag framställa.

Då Konungen, på sätt nu är sagdt, riksdag öppnat, framföre, vid samma tillfälle, Kamrarnas talmän till Konungen, i Kamrarnas namn, deras undersåtliga vördnad.

§ 37.

1. Å hvarje lagtima riksdag skola, inom *åtta* dagar efter dess öppnande, tillsättas: ett Konstitutionsutskott, ett Statsutskott, ett Bevillningsutskott, ett Bankoutskott samt ett Lagutskott. Dessa Riksdagens ständiga utskott skola bestå: Konstitutionsutskottet af tjugo, Statsutskottet af tjugofyra, Bevillningsutskottet af tjugo, Bankoutskottet af sexton och Lagutskottet af sexton ledamöter, hvilka hvardera Kammaren till halfva antalet inom sig väljer antingen omedelbart eller, om Kammaren så beslutar, genom elektor; ankommande på Kamrarnas sammanstående beslut att, när sådant finnes vara af nöden, tillsätta särskildt utskott för upptagande af fråga, som tillhör ständigt utskotts behandling, så ock att, derest utskott anmäler behof af förstärkning i ledamöternas antal, sådant bevilja.

1. Å hvarje lagtima riksdag skola, inom *sex* dagar efter dess öppnande, tillsättas: ett Konstitutionsutskott, ett Statsutskott, ett Bevillningsutskott, ett Bankoutskott samt ett Lagutskott. Dessa Riksdagens ständiga utskott skola bestå: Konstitutionsutskottet af tjugo, Statsutskottet af tjugofyra, Bevillningsutskottet af tjugo, Bankoutskottet af sexton och Lagutskottet af sexton ledamöter, hvilka hvardera Kammaren till halfva antalet inom sig väljer antingen omedelbart eller, om Kammaren så beslutar, genom elektor; ankommande på Kamrarnas sammanstående beslut att, när sådant finnes vara af nöden, tillsätta särskildt utskott för upptagande af fråga, som tillhör ständigt utskotts behandling, så ock att, derest utskott anmäler behof af förstärkning i ledamöternas antal, sådant bevilja.

§ 45.

Alla utskott skola inom *fyra* dagar från den, då de blifvit utsedda, sammanträda. De böra, så fort sig göra låter, afgifva de yttranden, som på dem ankomma.

Har ledamot af utskott tre gånger å rad, utan laga förfall, från utskottets sammanträden sig afhållit, bör ordföranden hos vederbörande Kammare sådant anmäla, på det annan

Alla utskott skola inom *två* dagar från den, då de blifvit utsedda, sammanträda. De böra, så fort sig göra låter, afgifva de yttranden, som på dem ankomma.

Har ledamot af utskott tre gånger å rad, utan laga förfall, från utskottets sammanträden sig afhållit, bör ordföranden hos vederbörande Kammare sådant anmäla, på det

ledamot i utskottet må, i föreskrifven | annan ledamot i utskottet må, i före-
ordning, inväljas. | skrifven ordning, inväljas.

Hänvisning: Konstitutionsutskottets utlåtande n:o 25.
Första kammarens protokoll den 22 april.
Andra kammarens protokoll den 25 april.

Stockholm den 5 februari 1894.

På utskottets vägnar:

O. BERGIUS.